

Социалистическэ АДЫГЕЙ

ВКП(б)-и адыгэ обкомрэ трудящхэм
ядепутатхэм яхэку советрэ яорган

1945 илгэс

Январым

и 26

Бэркэшху

№ 7 (3793)

Бүасэ ч. 20

ВЕРХОВНЭ ГЛАВНОКОМАНДУЮЩЫМ и ПРИКАЗ

Я 2-рэ Украинскэ фронтым идзэхэмэ якомандующэу
Советскэ Союзым и Маршалэу МАЛИНОВСКЭМ
Фронтым иштабы иначальникэу
генерал-полковникэу ЗАХАРОВЫМ афакло

Я 2-рэ УКРАИНСКЭ фронтым идзэхэмэ, МИШКОЛЦ итемыр
лэныкыоклэ наступление шырагъажы, къушъхьэ-мэз чыплэ
кынхэмэ ахэтхэу немцэмэ яоборонэу инэу гъэпытагъэм пхы-
ратхугъ, километрэ 20-м нэсэу ыпэккэ лыкыотагъэх, зыпхырат-
хугъэ чыплэм километрэ 40-м нэсэу фронтымккэ зырагъэушъоб-
гъугъ ыккы январым и 23-м ыккэм дэж Чехословакием итерри-
торие квалэхэу РОЖНЯВА, ЙЕЛШАВА—пым иоборонэ мэхъанэш-
хо зилэ иопорнэ пунктхэр аштагъэх.

Немцэмэ яоборонэ пхыратхэу зэхъум ыккы квалэхэу РОЖНЯ-
ВА, ЙЕЛШАВА аштэхэ зэхъум ашыгъэ заохэмэ генерал-полков-
никэу ТРОФИМЕНКЭМ, генерал-лейтенантэу ЖМАЧЕНКЭМ, гене-
рал-майорэу БРАГИНЫМ, генерал-лейтенантэу ШАРАПОВЫМ, ге-
нерал-лейтенантэу ПЕТРУШЕВСКЭМ, генерал-лейтенантэу ГОРЯ-
ЧЕВЫМ, генерал-майорэу МЕРКУЛОВЫМ, генерал-майорэу СЕ-
МЕНОВЫМ, генерал-майорэу РУМЯНЦЕВЫМ, генерал-майорэу
КАРЛОВЫМ, генерал-майорэу МИХАЙЛОВЫМ, генерал-майорэу
ОБУШЕНКЭМ, генерал-майорэу УМАНСКЭМ, полковникэу ХОХЛО-
ВЫМ, полковникэу ГОРОБЕЦ, полковникэу ЕРЕМИНЫМ, полков-
никэу ЦАЛАЙ, полковникэу БОЧКОВЫМ, полковникэу САЖИНЫМ,
полковникэу ДРЕМЕНКОВЫМ, майорэу ЩЕРБАКОВЫМ, полковни-
кэу КАРНАЧЕВЫМ ядзэхэр; артиллерием игенерал-полковникэу
ФОМИНЫМ, артиллерием игенерал-майорэу ЛЕБЕДЕВЫМ, артил-
лерием игенерал-майорэу КОРЕЦКЭМ, артиллерием игенерал-май-
орэу ПОПОВИЧЫМ, полковникэу ЛАДИК, полковникэу НИКИТИ-
НЫМ, полковникэу РУСАК, полковникэу ГУШИНЭМ, подполков-
никэу ВЕРХАЛО, подполковникэу ВЛАСЕНКЭМ, майорэу ЩЕР-
БИНЫМ, подполковникэу ШТУРМАН, майорэу ЯРГИНЫМ, под-
полковникэу САМЧЕНКЭМ, майорэу ГЛУЩЕНКЭМ
я артиллеристхэр; танковэ дзэхэмэ ягенерал-полковникэу
КУРКИНЫМ, полковникэу СТЫЗИКЫ, подполковникэу АН-
ТОНОВЫМ ятанкистхэр; авиацием игенерал-полковникэу ГОРЮ-
НОВЫМ, авиацием игенерал-лейтенантэу СЕЛЕЗНЕВЫМ, авиацием
игенерал-майорэу КАМАНИНЫМ ялетчикхэр; инженернэ дзэхэмэ
игенерал-лейтенантэу ЦИРЛИНЫ, инженернэ дзэхэмэ ягенерал-
майорэу ПЕТРОВЫМ, полковникэу ПОНИМАШ, полковникэу
БУДАРИНЫМ, полковникэу ПАВЛЕНКЭМ ясаперхэр; связым идзэ-
хэмэ ягенерал-лейтенантэу ЛЕОНОВЫМ, полковникэу ГОРЕЛ-
КИНЫМ, полковникэу АГАФОНОВЫМ, государственнэ безопас-
ностым иполковникэу КАРПОВЫМ ясвязистхэр къащыхэщыгъэх.

Теклоныгъэу ашыгъэр щытхэу хэлъэу гъэунэфыгъэным
пае, немцэмэ яоборонэ пхыратхэу зэхъум ыккы квалэхэу РОЖ-
НЯВА, ЙЕЛШАВА аштэхэ зэхъум ашыгъэ заохэмэ анахъэу къа-
щыхэщыгъэ соединенихэр ыккы частхэр, орденхэмкэ наградить
шыгъэнхэм фэшлы представить къэшлыгъэнхэ фаш.

Непэ, январым и 24-м, сыхъатэр 20-м ти Родинэ истолицэу
МОСКВА Родинэм ыцккэ, я 2-рэ УКРАИНСКЭ фронтым идзэ
шлагъохэу, немцэмэ яоборонэ пхырызыхъушъгъэхэм ыккы квалэ-
хэу РОЖНЯВА, ЙЕЛШАВА зыштагъэхэмэ—топ шьитлурэ тлоклэ-
рэ плырэр зэдаохэзэ огъу тлоклэ салют афэшлы.

Шьо шьузипэшэ дзэхэу, немцэмэ яоборонэ пхыратхэу
зэхъум ыккы РОЖНЯВА, ЙЕЛШАВА шъхьафит зэрашыжы-
гъэхэмкэ ашыгъэ заохэмэ ахэтыгъэхэмэ, дэгъу шьыпкъэу зэрэ-
зэуагъэхэм фэшлы БЛАГОДАРНОСТЬ ЯСЭХЫ.

Ти Родинэ ишъхьафитыныгъэрэ инезависимострэ апае ашы-
гъэ заохэмэ ахэкладэгъэ геройхэмэ егъэшлэрэ щытхэр адэж!
Немецкэ техаклохэмэ аджалэр зэрафэтхын!

**Верховнэ Главнокомандующэр
Советскэ Союзым и Маршалэу И. СТАЛИН.**

Январым и 24-рэ 1945-рэ илгэс. № 249.

Правительственнэ наградхэр къаратыгъэх

Клэлэцкыкхэр п л у гъ э н х э м
ыккы егъэджэгъэнхэм зэмыблэжъ-
хэу юф дашлэзэ, гъэхъэгъэшлхэр
зэрашыгъэм кыхэккэу СССР-м и
Верховнэ Советы и Президиумы
и Указкэ джырэ благъэ Красно-
дарскэ крайм щыщхэу народнэ
образованием илофышлэ пчъэгъа-
бэмэ орденхэмрэ медальхэмрэ
къаратыгъэх.

Ахэмэ тыхэку щыщхэу народнэ

образованием и Мыекбонэ город-
ской отделы изаведующэу Андри-
анов Дмитрий Алексеевичыр ыккы
народнэ образованием и Теуцожь
районнэ отделы изаведующэу
Мэщфэшлу Хысэ Теуцожь ыккы
ащыхы. Д. А. Андриановыр тру-
довой Красное знамя орденкэ,
Мэщфэшлу Хысэр „За трудовую
доблесть“ медалькэ наградить
къашыгъэх.

СОВЕТСКЭ ИНФОРМБЮРОМ КЪЫТРЭР

Январым и 24-м иоперативнэ сводкэ щыщ

Январым и 24-м кыккылоцкы Восточнэ Пруссиием, квалэу Инстер-
бург ыккыблалоккэ ыккы ыккыблэ-тыгъэ кыохъэпалоккэ тидзэхэмэ
квалэхэу Ангербург, Видминнен заоккэ шаштагъэх, джаш фэлэу
фэшъхьафрэ населеннэ пункт 250-м ехъуи шаштагъэх, ахэмэ насе-
леннэ пункт инхэу Ильмсдорф, Мюльден, Иодлаукен, Карповен,
Шлосберг, Линдехайм зыфалохэрэр ащыхы.

Я 2-рэ Белорусскэ фронтым идзэхэмэ, наступление ашызэ, ян-
варым и 24-м Восточнэ Пруссиием квалэхэу Ликк, Нойендорф ыккы
Биалла—немцэмэ яоборонэ иопорнэ пункт лъэшхэу Восточнэ Прус-
сием и Озернэ районы екурэ гъогухэр къэзыгъэгъунэщыгъэхэр заоккэ
шаштагъэх, джаш фэлэу Восточнэ Пруссиием изападнэ часты квалэ-
хэу Розенберг, Ризенбург ыккы фэшъхьафрэ населеннэ пункт 200-м
ехъу заохэзэ шаштагъэх, ахэмэ Шпительберг, Альт Гаршен, Рай-
хау, Гросс, Германау, Мисвальде, Альт Христбург зыфалохэрэр
ащыхы. Аш даклоу фронтым идзэхэмэ Польшэм итерриторие квалэ-
хэу Бризен (Вонбжезно), Шензее (Ковалева), Добжинь зыфало-
хэрэр шаштагъэх.

А 1-рэ Белорусскэ фронтым идзэхэмэ, гъэхъагъэ зилэ наступление
ашызэ, январым и 23-м ыккэм дэж квалэу Калиш—мэхъанэшхо зилэ
коммуникацие зэхэккыплэу ыккы Бреславльскэ лэныкыом немцэмэ обо-
ронэу шалыгъым иопорнэ пункт лъэшхэу щытэр штурмккэ аштагъ. Нас-
тупательнэ заохэр ашызэ, январым и 24-м фронтым идзэхэмэ квалэ-
хэу Подгуж, Шубин, Цинн, Яново, Клецко, Врешен, Хоч зыфало-
хэрэр ыккы фэшъхьафрэ населеннэ пункт 800-м ехъуи аштагъэх.

А 1-рэ Украинскэ фронтым идзэхэмэ, танковэ соединенихэмрэ
ыккы пехотэмрэ атакэ пхъашэу ашыгъэм кыхэккэу, январым и 24-м
немецкэ Силезием ивоеннэ промышленности ицентрэу мэхъанэшхо
зилэ квалэу ыккы крепостэу Оп ельн—мэшлоку ыккы шоссейнэ гъогу
зэхэккыплэ инэу ыккы псыхъоу Одер немцэмэ оборонэу шалыгъым
иопорнэ пункт лъэшхэу щытыгъэр аштагъ. Аш даклоу фронтым идзэ-
хэмэ квалэу Бреслау итемыр лэныкыуалоккэ Польшэм квалэу Равич
шаштагъ ыккы Германием итерриторие квалэу Трахенберг шаштагъ,
джаш фэлэу квалэхэу Фестенберг, Ноймительвальде, Гросс Вар-
тенберг заоккэ шаштагъэх ыккы фэшъхьафрэ немецкэ населеннэ
пункт 200-м ехъу аштагъэх, ахэмэ Шоллендорф, Понтвитм, Недли-
нген, Маргарет (Бреслау ыккыблэ-тыгъэ кыккыоккыплалоккэ кило-
метри 7-у щы), Раттвиц, Эльтш, Майлсдорф, Отмут, Бергштадт,
Вальдбрюккен зыфалохэрэр ащыхы. Лодзь ыккыблэ-тыгъэ кыохъэ-
палоккэ тидзэхэмэ пым игрупировкэу кышъаухъурэгъэр агъэккы-
дыгъ, аш диккыгъоу танкэ 53-рэ къаштагъ ыккы немецкэ солдат,
офицер 3.000-м ехъу пленэу къаубытыгъ. Пым ежэ исолдат ыккы
офицер хъадэхэу зэуаплэм кырынагъэр мини 6-м кышыккэрэп.

Краковы ыккыблалоккэ ыккы ыккыблэ-тыгъэ кыохъэпалоккэ ти-
дзэхэмэ населеннэ пункт 400-м ехъу заоккэ шаштагъэх ыккы ахэмэ
Кшенция, Пшетковице, Кальбарил, Ленкавица, Слезовице зыфало-
хэрэр ыккы мэшлоку гъогу станицехэу Кальбария, Скавце, Суха
зыфалохэрэр ащыхы.

Я 2-рэ Украинскэ фронтым идзэхэмэ, Мишколц итемыр лэны-
кыоккэ наступление шырагъажы, къушъхьэ-мэз чыплэ кынхэм
ахэтхэу немцэмэ яоборонэу инэу гъэпытагъэм пхыратхугъ, кило-
метрэ 20-м нэсэу ыпэккэ лыкыотагъэх, зыпхыратхугъэ чыплэм
километрэ 40-м нэсэу фронтымккэ зырагъэушъобгъугъ ыккы янва-
рым и 23-м ыккэм дэж Чехословакием итерриторие квалэхэу
Рожнява, Йелшава—пым иоборонэ иопорнэ пунктхэу мэхъанэшхо
зилэхэр шаштагъэх, джаш фэлэу фэшъхьафрэ населеннэ пункт 80-м
ехъу заохэзэ шаштагъэх, ахэмэ Угорна, Нижняя Слана, Охтина,
Ревуца, Пиша, Кшеновец, Элатно зыфалохэрэр ыккы мэшлоку гъогу
станцихэу Бетляр, Нижняя Слана, Штитник, Ревуца, Туца зыфа-
лохэрэр ащыхы.

Будапештэ пым игарнизонэу, квалэм (Буда) изападнэ часты
кышъаухъурэгъэхэр зэрагъэккыдынымккэ заохэр шашыщыгъэ.

Будапештэ ыккыблэ-тыгъэ кыохъэпалоккэ тидзэхэмэ пым ипе-
хотэ ыккы итанкэ клочлэ инхэу, Будапештэ кыккылунэу пылыгъэхэмэ
яатакэхэр щылауафыщыгъэх.

Январым и 23-м кыккылоцкы тидзэхэмэ фронт пстэуми немецкэ
танкэ 83-рэ ащакъутагъ ыккы ащакъэккыдыгъ, аш щыщэу
34-рэ Будапештэ ыккыблэ-тыгъэ кыохъэпалоккэ шакъэ-
ккыдыгъэх. Ошъогу заохэм ыккы зенитнэ артиллерием
имашлохэмккэ пым исамолет 23-рэ кыраутэхыгъэх.

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

**Верховнэ Главнокомандующэу Советскэ Союзым
и Маршалэу товарищ СТАЛИНЫМ факло**

Адыгэ автоном хэкум и Теу-
цожь районы ишколхэмэ яклэлэ-
егъаджэхэр шлу тлэгъурэ Крас-
ная Армием историческэ теклоны-
гъэу немецкэ техаклохэмэ аришлы-
лэрэмэ къагъэчэфхэзэ, ежэ ясебе-
режение щыщэу ахъшэу сомэ
22.821-рэ ыккы госзаймэм иоблига-
циехэу сомэ 139.475-рэ арасэ „Теу-
цожь районым инароднэ учитель“
ыцлэу самолет-истребитель шы-
гъэным пае хэгъэгум иоборон
ифонд ратыгъ.
Тэ тиахъэккэ ашырэ самолё-
тыр пластунцэ-кубанцэмэ яптынэу
тыолъэлэу. Мы самолетымккэ ахэмэ
теклоныгъэр къыдахыфэ нэс пый
нэлэтэр арегъэккы.
РайОНО-м изаведующэр
ХЪ. МЭЩФЭШУ.
Клэлэгъаджэхэмэ ясоюзы ирай-
комы ипредседателэр
ХЪ. БЛЭГЪОЖЪ.

ПОНЭЖЫКЪУАЙ, АДЫГЭ АВТОНОМ ХЭКУ.

Теуцожь райОНО-м изаведующэу тов. МЭЩФЭШУМ, клэлэгъаджэмэ
ясоюзы ирайкомы ипредседателэу тов. БЛЭГЪОЖЪЫМ афакло

Теуцожь районым ишколхэм
яклэлэгъаджэхэу „Теуцожь рай-
оным инароднэ учитель“ зыфило-
рэ самолет-истребительм ишын
пае ахъшэу сомэ 22.821-рэ ыккы
госзаймэмэ яоблигациехэу сомэ
139.475-рэ зыугъонгъэхэмэ сэ си-
къошныгъэ селамрэ Красная Ар-
мием иблагодарнострэ сфяшъу-
хыжъ.
И. СТАЛИН.

1855

Народнэ ашугэу Теуцожь Цыгъу

1940

(Зыллагъэр илгэси 5 зэрэхъугъэм ехылагъ)

Адыгэ народым иениальнэ ашугэу шьт Теуцожь Цыгъо кызыхъугъэр джы ежь ыцккэ зэблахъужыгъэ Гъобэкъое кыуаджэу Теуцожьхъабл ары. Цыгъо кызыхъугъэр 1855-рэ илъэсым августым и 15-р ары.

Теуцожь Цыгъо кызыхъугъэр, адыгэ лэжъэккэ унэгъо тхъамыккэ. Къинэу мэкъу-мэщышэ тхъамыккэ алыгъурэ пстэур зэккэ ежь Цыгъо ышхъэккэ ицккэу нублагъэу, Октябрьскэ социалистическэ революциешхом нэсыфэккэ ыцккэ. Талантшхо зэрим кыхъэккэу, еджагъэу шымытыгъэ нахь мышлэм, Цыгъо иккэу лэжъэу лурпчэккэ поэтием фежъагъ. Цыгъо ордэу ысхъэрэ пщы-орккэу Адыгэ хъкум ысхъэхэм алыгъу хъуштыгъэп. Арэу зэрэщытым пэе, Гъобэкъуае дэсыгъэ кулакхэм Цыгъо шыхъагъу ашхыштыгъэ ыккэ аш илэшагъэхэр народым фатхъэ-ным пылхъызытыгъэх. Ау байхэм, пщы-орккэу сьд фэдиз мыхъо-мышлагъэ Цыгъо раллагъэми, ар народым шлу ылэжъуштыгъэ ыккэ ипоэзи мафэ къэси нахь куоу уасэ. фишхытыгъэ.

Цыгъо ордэу зэхилхъэхэр, стихотворениеу ысхъэрэ тхы-лэккэ хауштыгъэп нахь мышлэм, пщы-орккэу фэдэу а зы сыхъатым кыуаджэм хизы хъуштыгъэ, лэжъэккэ жъугъэхэм агу нэсэу ахъхъыштыгъэ.

Адыгэ народым Октябрьскэ революциешхом шхъафитныгъэр кырытыгъэ, бжы хылыгъу телыгъэр тыридыгъэ. Байхэу, пщы-орккэу Теуцожь Цыгъо итворчество зыккэзымыгъэуштыгъэхэм алхасэ кыуыгъэ. Адыгэ народым икультура инэу зыккэзымыгъэуштыгъэхэм амал пстэури илэхэу хъугъэ. Теуцожь Цыгъо ипроизведениехэм советскэ народым осэшхо афиштыгъэ ыккэ аш италант нахь зегъэушхъыгъэуштыгъэхэм пэе, иныккэ-гъэ условехэр зэккэ ригъэуштыгъэ. Цыгъо итворчество адыгэ советскэ литературэм лъапсэу фэхъугъэм ащы хъугъэ.

Цыгъо шыккэ дахэу илэ хъугъэр истих мирэу кыщегъалыгъэу:

„Джы бэмышлагъэу дунае шлагъом итыгъэ нэбзый сэ кы-степсэжыи

Сиорэд тэмэ дьэ кысфигуи-гъаккэ,

Клэрыккэу сыхъызыгъушхъыжым, Гухъхъошхом иапэрэ палъэр

Тилъапэу Сталиным фэсэлэ? Ежь фэдэ къабзэу иорэдми

залыжыгъэ, гъогу шъуабгъэ те-хъагъэх. Шылаккэ ичфыгъорэ

ихъарыгъэ якъежъапэу, дунаим тет трыгъэр зыллэу—Стали-ным факлох Цыгъо итушалэу апэу

зыккэзымыгъэуштыгъэхэр.

„Сталину лымэ ялыеу,

Шылым ипытэр зышхыккэ-гъэу,

Гъогум ишлхэр кытфэзыушэ-тэу,

Большевикмэ япартиэ шлагъо

Игъогу занккэ тэ тырызышэу,

Шылым къахъалыдыккэу,

Сикласэм сисэлам лорэккэ!“

Советскэ Союзым ис трудя-хэм гъэхъэгъэххэу хозяйствен-нэ ыккэ культурнэ строительствэм-ккэ ялэм кыхъэккэу, тэдырэ хэгъэ-гуккэ, выжыи шыфымэ амылэ-гъугъэ демократическэ конститу-цияккэу агъотыгъэр Теуцожь Цы-гъо дьышэ лэмыджым“ фегъа-дэ. Конституцием шыккэ тхъа-

гъоу народым кырытырэр моуш-тэу ккэу:

„Сталиным конституциер тфы-хех,

Ихэбзэ гъэуцугъэ дьышэ лэ-мыдж,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Моуштэу поэмэр кырегъагъэ:

„Дунэежым изэрэщытыгъэ шымыгъуазэм,

Дунэаккэ шыгъозэгъуае фэ-хъуштыгъэ,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Моуштэу поэмэр кырегъагъэ:

„Дунэежым изэрэщытыгъэ шымыгъуазэм,

Дунэаккэ шыгъозэгъуае фэ-хъуштыгъэ,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Моуштэу поэмэр кырегъагъэ:

„Дунэежым изэрэщытыгъэ шымыгъуазэм,

Дунэаккэ шыгъозэгъуае фэ-хъуштыгъэ,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Моуштэу поэмэр кырегъагъэ:

„Дунэежым изэрэщытыгъэ шымыгъуазэм,

Дунэаккэ шыгъозэгъуае фэ-хъуштыгъэ,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Моуштэу поэмэр кырегъагъэ:

„Дунэежым изэрэщытыгъэ шымыгъуазэм,

Дунэаккэ шыгъозэгъуае фэ-хъуштыгъэ,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Моуштэу поэмэр кырегъагъэ:

„Дунэежым изэрэщытыгъэ шымыгъуазэм,

Дунэаккэ шыгъозэгъуае фэ-хъуштыгъэ,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Моуштэу поэмэр кырегъагъэ:

„Дунэежым изэрэщытыгъэ шымыгъуазэм,

Дунэаккэ шыгъозэгъуае фэ-хъуштыгъэ,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Моуштэу поэмэр кырегъагъэ:

„Дунэежым изэрэщытыгъэ шымыгъуазэм,

Дунэаккэ шыгъозэгъуае фэ-хъуштыгъэ,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Моуштэу поэмэр кырегъагъэ:

„Дунэежым изэрэщытыгъэ шымыгъуазэм,

Дунэаккэ шыгъозэгъуае фэ-хъуштыгъэ,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Моуштэу поэмэр кырегъагъэ:

„Дунэежым изэрэщытыгъэ шымыгъуазэм,

Дунэаккэ шыгъозэгъуае фэ-хъуштыгъэ,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Моуштэу поэмэр кырегъагъэ:

„Дунэежым изэрэщытыгъэ шымыгъуазэм,

Дунэаккэ шыгъозэгъуае фэ-хъуштыгъэ,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Моуштэу поэмэр кырегъагъэ:

„Дунэежым изэрэщытыгъэ шымыгъуазэм,

Дунэаккэ шыгъозэгъуае фэ-хъуштыгъэ,

Джырэ тидунай дьышхъэрыблэу

Джырэ тидунэе шлагъо
Ибзэпс гъогу ишыккэ гу-
шылауагъу.“

Лэшэу Цыгъо дахэу худо-жественнэу кыгъэлэгъуагъэр социалистическэ строительствэу ти Советскэ Союзы шыккэорэм хэгъэур зэрэблхъоу, ти Роди-нэшхо лэпсэ пытэ зэрэфишлэу, шыфыхэм энтузиазм ялэу зэрэла-жъэхэр ары.

„Сы эплъемэ—тиогу кыргъо Шылыч бгъашхъохэр шхъарз; Сыккэплыхымэ—тигубгъо дахэ Машинэхэр шхъэчхъ.“

Егъэшлэу лэшлэгъухэм ады-гэ советскэ литературэм хэтынэу, дунэежым гур фишлэу, нэп-рэ советскэ дунаер аш шлу унэгъ-лэгъоу, информэккэ дэхэ дэдэу, исодержаниеккэ куу дэдэу Теу-цожь Цыгъо анахь произведение инэу, историческэ темэм ехыла-гъэу зэхилхъагъэр поэмэу „Пщы-орккэу“ зыфилорэр ары.

Темэм кыгъэлэгъуагъэр исто-рическэ факты шыккэу 1856—1858-рэ илъэсхэм Понэжыккэо чылэм шыхъугъэу народнэ вос-станиер ары. Поэмэм пщы-орккы-мэ яжъалымагъэ, яцыфыгъэнчэ лупккэу художественнэу кыгъэ-лэгъоу. Поэмэм адыгэ народым игеройхэр, илхъужыгъэр кыбгу-рылоу, дахэу кыгъэлэгъоу. Народым нэпэ ишылаккэ дэгъоу зэрэщытэр нахь кыбгуры-лон фауу кызышхыштыгъэр народы-р зэрэбнагъэм, аш гъогуу кыры-ккэуагъэм советскэ шыфхэр шы-гъуазэхэм ары ело Теуцожь Цыгъо.

Кытэдыжэу насыпир тлэгу
илъ...“

А „Пщы-орккэу“ кыжыккэ Цы-гъо 1939-рэ илъэсым инэу юф ешлэ, стихотворение зэмлэужыгъохэм афэшхъафэу, поэмиту етхы: „Ро-динэр“ зыфилорэмэ „Мафэккэ Урысбыр“. Узэу илэми Цыгъо итворчество ыгъэуштыгъэп. Сы мэджэшхоу, пшэм хэлхъыгъэ Цы-гъо истихотворениемэ анахь дэ-гъумэ ашхъэу „Тыгъэшхоу Ста-лин“ зыфилорэр зэхилхъагъэ.

Цыгъо ипроизведениехэр Ростов, Москва къащыдэккырэ журналхэм, сборникхэм адагъэхъагъэх. Ашугым гъэхъэгъэ инхэу илэхэм уасэ афишлэу адыгэ народым 1939-рэ илъэсым хэку советым Цыгъо де-путатэу хилыгъэ. А илъэс дэдэм Советскэ правительствэм Трудо-вой Красное знамя орденккэ на-градить ышхыгъэ.

1940-рэ илъэсым январым и 26-м адыгэ народым ипоэтышхо игъашлэ ыухыгъэ. Цыгъо январым и 29-м Понэжыккэуае ицентральноу пло-щадь шагъэтлыгъыгъэ. Цыгъо ипро-изведениехэр адыгэ литературэм лъапсэу зэрэфэхъугъэу, шысэ те-хыпэу зэрэхъугъэм ехылауагъэу, аш илэшагъэ народым егъашлэм шыгъушхъэп.

Октябрьскэ социалистическэ ре-волюциешхом шхъафитныгъэ кызыритыгъэгъэ народым ипоэ-тическэ мэккэ шыккэу шытэу Цыгъо илитературнэ наследствэ советскэ поэтием исокровищницэ хэхъашт.

Доцентэу Ю. НЭМЫТЭКЪУ.

Теуцожь Цыгъу.

Тыгъэшхоу Сталин

(Пшэм хэлхъыгъэ кыжыккэуае аужырэ гушлэу)

Сигушылэхэм япэублэр

Сталинышэ—

Сисэлам лорэккэ, а сикласэм, Мы ташхъагъым ит тыгъэм нахь Ти Сталин нахь нэф.

Дунаим тет пстэумэ—
Лъаги, лъхъанчи изэфэдэу,
Тыгъэ бзынхэр зэрэлынэлэсэу
Сталиным ыккэуагъэ тэдыккэ

тихэгъэгу

Цыфэу исым алтынэлэсы.
Ау тыгъэм нахь нахь инэу,
Сталиным инафынэ мэшлэты,
Тэдыккэ шылэм нахь алтэлэсы,

Исаккыныгъэ зи лэклэуагъэ.
Чыным тыгъэр мэхушхыккэ,
Кымафэм ар мэхушхыккэ,
Ау зымы кымыгъэушхъорэр

Сталиным игушлэ нэф.
Чыныгъэ шхъонтлэ дахи,
Хым фэдэу лэжыгъэшлэм ихъаси,
Алтынэлэсу тыгъэм кыгъэккэ.

Ау аш пыеу къаха лэрэм
Кыуапэр арымтынэу,
Тыгъэнэфыр амал фэмыхъу.
Сталиным игушлэ нэфы—

Шыккэуагъэ игыгъуагъэ.
Народым кыфегъэлэгъоу.
Пымы лэжъоу ыухъытрэр
Зи рымыгъэккэу екхъутэ,

Пымы набгъоу ыгъэнсырэр
Исынккэу кыелэгъу,
Гъогу рымытэу етхъалэ,
Народым ипкышхъол къабзэ

Узым шхушхъумэ.
Лэклэуагъэ кыралхэмэ арыс
Чырккэ, лэжыккэуагъэ анэгъу
Тыгъэшхоу ушхъы Сталин,

Гуккэуагъэ шыныккэуагъэ дунаем
Зыфэдэу кытемыхъуахыгъэр
Сталинышэ,
Илъэсышхъэ пчъагъэ ыгъэшлэу

Сыфэлэуагъэ!

Жанэ Къырмыза.

Теуцожь Цыгъо фэсэтхы

Зигушлэхэр шлоу псахыгъэу,
Зыбзэ дахэр ишхынем фэдэу,
Шхъафитныгъэм иусэккэуагъэу
Теуцожь Цыгъо мыр фэсэтхы.

Усыгъэр сэ ихыгъэу,
Пыжэ тхыцкэуагъэу зыхисэу,
Илъэсышхъэу улхыласыфэ,
Къыным ухэтэу о кыпхыгъэ.

Хэгъэгъушхоу тызырысым,
Уриашугъэу пцлэ рилуагъэ.
Осэ инэр о кыпхышхы,
Орден лъапэ, кыуытыгъэ.

Шушэу ордэу уусыгъэм,
Тыгъэм фэдэу зылагъэу,
Нэфынэххоу кыпхы,
Чышхо иным кыщэджэ.

Шушэу ордэу уусыгъэм,
Тыгъэр лэшэу тырегъау,
Лъаккэуагъэу зыккэуагъэу,
Пкыым хэтылхъэр кырегъэккэ.

Сталинэххоу тэ тятэхом,
Угу хэлхъэр, угу кыхыккэу,
Угу хэлхъэр нафэу хъунэу,
Убгъэу шыккэуагъэу хыгъэккэуагъэ.

Тфеплуагъ Сталиным тиашуг!
Народ лэпккэу адыгэми,
Игушлуагъэу нэпэ шхъаеу,
Гъунэ имылу зэрэинэр.

Тфеплуагъ Сталиным тиашуг!
Народ лэпккэу адыгэми,
Шыккэуагъэу зэрэхэтэр!
Инэу Сталин зэрэфэрэр!

Ответ. редакторэр Н. ШОВГЕНОВА.